СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 42. Джерзи Сити, Н. Дж., понедільок, 19. лютого, 1923. — VOL. XXXI. No. 42. Jersey City, N. J., Monday, February 19, 1923. THREE CENTS

ЗБІРКА НА ФОНД

Негайної Допомоги Рідному Краєви продовжена до дня 28-ого лютого с. р., для доповнення означеної суми 30,000 долярів.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ: — ДОПИЛЬНУЙТЕ ВПОРУ, АБИ КОЖДА ГРОМАДА СПОВНИЛА СВІЙ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК! ДЛЯ ДОВЕРШЕННЯ ФОНДУ ТРЕБА; ЩОБИ КОЖДА ГРОМАДА ЗЛОЖИЛА ТРЕТЮ ЧАСТИНУ ТОЇ СУМИ, ЯКУ ЗЛОЖИЛА НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ. ТОЖ ДОЛОЖІТЬ ТРУДУ І ЖЕРТВ ЩОБИ СПОВНЕННЄМ СЬОГО ОБОВЯЗКУ ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ОСЯГНУЛИ ЗНОВА ПОВНИЙ УСПІХ!

СЕНАТ ПРИЙМАЄ ВНЕСОК НА СПЛАТУ АНГЛІЄЮ ВОЄННОГО ДОВГУ

ВАШІНГТОН, 16. лютого. — Сенат принів нині 70 голосами проти 13 урядовий внесок про способи сплати воєнного довгу Англією.

В резолюції про сплату приняв сенат лишень дуже малі поправки, які ріжнять її від ухвали палати послів. З огляду на се всі сподіються, що сі ріжниці дадуться легко вирівнати на конференції представників сенату та палати послів та що внесок незадовго вже стане законом.

АМЕРИКА ДЕРЖИТЬСЯ УГОДИ ПРО ОБМЕЖЕННЯ МОРСЬКИХ ЗОРУЖЕНЬ

ВАШІНГТОН, 16. лютого. — Обі палати конгресу дебатували нині предложенє департаменту фльоти про визначенє більшої суми гроша на поправу воєнних кораблів.

Обі палати заявилися за визначенєм суми понад 20 міліонів долярів з тим однак, що департамент фльоти мав так вести поправки та відновленє воєнних кораблів, щоби се не противилося під ніяким зглядом межинародній умові про обмеженє воєнних зоружень.

СТРАЙК ВУГЛЕКОПІВ

ВИЛКС-БАРЕ, Пенсилвенія, 16. лютого. — Нині вийшло на страйк коло три тисячі вуглевих майнерів, занятих в копальнях вугля підприємства Саскагена Колієріс Ко. в Нантиковк та Глен Лайон.

Причиною страйку місцеві зажаленя. Межи иншим майнери нарікають на те, що підприємство домагається від них 90 центів за тону вугля більше від часу, як в копальни погорів „брейкер" (машина до ломлення вугля).

СЕНАТОР ЗАКИДУЄ ГАЗЕТАМ ПІДДЕРЖКУ ЧУЖИМИ УРЯДАМИ

ВАШІНГТОН, 16. лютого. — Алабамський сенатор Гефлин виступив в сенаті з промовою проти деяких американських ґазет, котрим він закидує, що вони стоять на услугах чужих урядів.

Він загрозив, що за кілька днів виступить публично з поіменним вичисленнєм таких ґазет та постарається о поміщенє сього спису в „Конґрешенел Рекорде" (стенографічні протоколи засідань палат конґресу). Сенатор Гефлин спеціяльно (самоперше) виступав проти столичних ґазет.

ІНФЛЮЕНЦА ТРОХА ОСЛАБЛА

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — Число занедужань інфлюенцою та запаленнєм легень нині троха зменчилося.

Зате число смертий від запалення легень незначно зросло.

НЕБЕСПЕКА ПОШИРЕННЯ ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ СЕРЕД ДІТИЙ

ЕЛЬ ПАСО, Туксас, 16. лютого. — Федеральний суд розбирав нині обжаловання проти кількох осіб, які пачкували з Мексико наркотики (подразнюючі утрійні средства) та вчили малолітків їх вживання.

Велика лава присяжних суддів звернулася до суспільности з публичним закидом про небеспеку, яка грозить дітям від безоглядних купців та пачкарів.

СКАНДАЛ ПРОТИ-САЛУНОВОЇ ЛІҐИ

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — Вілієм Андерсон, один з провідників прогибіційного руху, проти котрого піднесено недавно закиди, що він вживав жертв, зложених на піддержку руху, для особистої наживи, зявився нині перед державним прокуратором та заявив, що він зробив свій маєток не при помочи Анти-Салунової-Ліґи, але торговлею землею.

Прокураторія звернула йому увагу на факт, що його зізнанне противиться заяві, яку про його маєток зложили свого часу директори Ліґи.

НЕ БУДУТЬ ЗДЕРЖУВАТИ ВИВІЗ ВУГЛЯ ДО КАНАДИ

ВАШІНГТОН, 16. лютого. — Уряд застановлявся над доманганнєм фабрикантів обмежити, а то й зовсім заборонити вивіз вугля поза границі Злучених Держав, навіть до Канади.

По довгих розважаннях уряд прийшов до переконання, що такий крок тепер зовсім непотрібний, бо недостача вугля дається відчувати в стейтах Нової Англії та Ню Йорку, а заборона вивозу вугля до Канади недостачі вугля в сих округах зовсім не зарадилаби.

СТЕЙТ ЗАБОРОНЯЄ ЧУЖИНЦЯМ НАЙМАТИ ЗЕМЛЮ

БОЙЗ, Айдаго, 16. лютого. — Палата послів (асемблі) стейтової леґіслятури приняла нині проект закона, забороняючого чужинцям арендувати землю в обсязі стейту.

Вносколодавець, посол Гилис хотів звернути закон проти Японців, але він вистелізував його так широко, що закон відноситься до всіх чужинців.

ТЕРОР НА ПОДІЛЛЮ

На Поділля в останні дні прибула з Харкова ревтрійка для ліквідації „банд" і знищення контрреволюції. В розпорядженні ревтрійки перебуває 70 чоловік чекистів і військові частини; вона має право арештувати й розстрілювати без суду. Ці свої уповноваження вона використовує дуже широко.

По цілому Поділлю переводяться масові арешти. В Сатанові арештовано 65 чоловік, в Волочиську 32, в Проскурові засуджено на розстріл 20 чоловік. Арештовують головним чином тих, які провадять торговлю з Польщею; привіз товарів з Польщі оголошено контрреволюційним актом. По крамницях забирають і конфіскують як закордонні так і місцеві товари. Недавно до Гусятина прибули купці, які закупили там товарів на 23 міл. марок. Підчас перевозки товару чекисти всіх вісім чоловік, які перевозили товар, заарештували. В останні дні кілька львівських фірм, що мали в Підволочиську свойого представка для торговлі з совітською Україною за один тільки раз втратили 130 міл. марок, бо їх постійний покупець з того боку, який мав на торг всі потрібні дозволи від совітських установ був заарештований, товар його конфіскований.

Цікаво, що всі конфісковані товари забирає Внішторг, який має їх виставити на київських контрактах, як доказ того, що торговельні відносини розвиваються".

БЕЗРОБІТТЄ В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ

Совітська преса бє трівогу з приводу зросту безробіття, по повідомленням „Рабочей Газеты" нараховується 20000 безробітних металістів; з наведених даних видно, що в Одесі безробітних металістів 50 прц. всіх робітників цього фаху, в Твері — 19 прц, в Пермі — 10 прц, в Катеринославщині — 31 прц., на Уралі — 20 прц. Найбільша частина безробітних — некваліфіковані робітники. Хоч в деяких районах й зявляється попит на робітничу силу, але перевозка туди безробітних являється неможливою, наслідком розвалу транспорту й харчової незабезпеченности цих районів.

Загально - російський союз робітників кравецької промисловости нараховує тепер 50.000 чоловік. З них 18.000 безробітних. Безробіття збільшується через те, що робітники-кравці, які підчас громадянської війни порозходились по селах, тепер вертають у міста й збільшують кадри безробітних.

КАНАДА НЕ ПОКИДАЄ СВОЇХ ПРЕТЕНСІЙ ДО НІМЕЧЧИНИ

ОТАВА, 16. лютого. Вініпеґський робітничий посол Вудворт вніс був в канадійськім парляменті внесок, щоби Канада зреклася всіх претенсій (вимагань) від Німеччини.

Внесок викликав оживлену дебату, в котрій одні посли противилися внескови на тій основі, що його ухваленне значилоби зірванне з Францією; другі на тій основі, що вони не можуть ще забути німецьких жорстоких вчинків підчас війни; наконець ще инші заявляли, що ще не настав час, коли Німеччині можна сказати: „Іди в світ і більше не согрішай".

Остаточно на внесок уряду резолюцію усунено зпід дебати.

САМОГОНКА В РОСІЇ

В симбірській губернії за місяць боротьби з самогонкою, міліцією відібрано більш як 700 апаратів і 100 ведер самогонки. Під суд віддано більш 3000 самогонщиків.

ЯК ВИГЛЯДАВ ВИФЛЕЄМ В XVI. ВІЦІ?

Подорожник Ганс Бревлінг був при кінці XVI століття в Палестині а повернувши, описав той край в окремій книжці, яка вийшла друком 1672 р. Про Вифлеєм пише Бревлінг що це було тоді маленьке сільце, якого окрасою був лише чорний костел Францішканів, побудований на місци станки, де уродився Христос. В костелі на право стоїть вівтар, на якім як кажуть, положено Христа, на ліво вівтар стоїть на тім місци, де три царі зложили Ісусови дарунки. На камени видно вириту постать Симеона (беручого Ісуса на руки. Постать та після переказу повстала там сама. Через подвійні муровані двері входилося до каплички, яка була виложена найкращим мармуром. Там стоїв вівтар а в його стіп ясніє з блискучим склом — то місце де вродився Ісус. На право від нього був жолобок, вироблений з білого мармуру і з двома колюмнами. Над жолобком горіли три лямпки. Недалеко костела є гарна долина, в якій пастирі пасли свої стада. Там стояли в XVI віці руїни костела, побудованого ще цісарою Оленою. На полудне від Вифлеєму було запечатане джерело, замкнений город і став Соломона серед садів помаранч, цитрин і фіґ. Недалеко є крейдова скала, про котру оповідали тоді францішкани леґенду, в тій скалі ховалася Мати Божа з Ісусом перед Іродом і на землю впало кілька крапель молока Матери. З того молока повстала та крейдяна скала, а коли тепер кинути її кусник до води, то вода замінится в молоко. Того молока вживали на лік не тільки християни але й Турки і Араби.

НАГЛІ СУДИ В ГАЛИЧИНІ ЗНЕСЕНІ

Польські часописи доносять, що силою рішення польської ради міністрів з дня 22. січня с. р. знесено наглі суди, задержуючи їх тільки в кількох округах, навіщених звичайним бандитизмом.

ЧИ БУЛА ЗМОВА НА ЖИТТЯ ПРЕЗИДЕНТА НАРУТОВІЧА?

Вчора сконфісковано нам один уступ із звіту з розправи проти Нювядомского, цитований на підставі польських ґазет. Подаємо його в дослівному перекладі з „Курера Поранного" ч. 1 з 1923 р.: „О год. 4 мін 10 забирає голос адвокат Пасхалскі і в ширшому виводі мотивує внесення, щоб завізвати на свідка Юзефа Еверта, котрий зізнає, що в день душегубства, на дві години перед злочином, чув у Сосновци, що вбиття президента Нарутовіча взяв на себе маляр Еліґіюш Невядомскі. О год. 4. мін. 35 трибунал іде на нараду над внесенням адв. Пасхальского. Суд по пятимінутовій нараді повернув на салю. Предсідник заявив, що трибунал відкидає внесення адв. Пасхальского на завізвання свідка Еверта. Суд уважав ці зізнаня за маловажні для справи''.

„Курер поранни" подає цілий ряд листів, у яких грожено през. Нарутовічови смертю. „В одному листі зі Львова — дослівно пише „Курер Поранни" в ч. 1 з 1923 р. — сказано: „Що ще лише 4 дні життя йому остає, що треба вже робити завіщання". Лист цей вислано зі Львова 13., в отримано 18. грудня 1922 р."

„Курер поранни" ч. 1 з 1923 р. дослівно пише: „Хоч студента Демідовіча вчора не допитувано як свідка, то всеж була про нього мова на вчорашньому засіданню суду. Демідовіча основуючися на враженню, яке виніс із розмови з Невядомским був переконаний, що атентат доконано в порозумінню з деякими чинниками, а це заперечував Невядомскі вчора. Що в ґру входили якісь „посторонні впливи" зізнала у вступному слідстві теж і п. Анна Невядомска (20 літна) донька обвинуваченого". Так дослівно, пише несконфіскований „Курер поранни" ч. 1. з 1923 р.

КИЇВСЬКІ КОНТРАКТИ

На передодні київських контрактів, які мають бути реплікою ославлених „Тарґув Всходніх" робляться обчислення потреб большевії в товарах, якіб можна імпортувати з Европи. Виявляється, що довгий реєстр тих товарів обіймає усі без винятку мануфактурні й фабрічні продукти.

УКРАЇНСЬКІ ХЛОПЦІ, ЯКИХ ЛЯХИ СИЛУЮТЬ ДО СВОГО ВІЙСКА, СТРІЛЯЮТЬ ЛЯЦЬКИХ ЖОВНІРІВ І ПОЛІЦАЇВ

КРОВАВІ РОЗПРАВИ З ЛЯХАМИ В ТЕРНОПІЛЬЩИНІ

В ДЕНИСОВІ УКРАЇНСЬКІ ХЛОПЦІ РОЗБИЛИ ЦІЛИЙ ВІДДІЛ ПОЛЬСЬКИХ УЛАНІВ.

ЛЬВІВ, 23. січня. — Тутешні польські газети піднесли великий алярм з приводу вістий, які наспіли з Тернопільщини про тамошні українські заворушення проти польської окупаційної влади.

Заворушення викликали українські хлопці, яких ляхи насилу беруть до польського війска. Вони по многих селах Тернопільщини збунтувались і зорушившись, зачали війну проти ляцьких наїзників.

Тутешній польський дневник „Газета поранна" у нинішньому виданню повідомляє, що в селі Денисові українські „рекрути", яких взято до польського війска, уладили „безправне" віче. Були там Денисівці і хлопці із сусідних сіл. Вічевики мали зі собою кріси і набої. Вони постановили не ставитись до служби в польському війску і розійшлись у ріжні сторони Тернопільщини.

Потому зачалася в повіті війна.

Перша вістка наспіла з Купчинець, де українські хлопці убили польського поліцая на станиці польської „паньствової" поліції.

В Ходачкові Великім українські хлопці напали на польську поліційну станицю на зелізничому двірці. Вивязалась стріляннина крісами. Кажуть, що Українці вимордували цілий поліційний постерунок.

В Денисові українські хлопці засілись при гостинці і напали на відділ польських уланів. Там впало двох уланів трупом, а решта втікла. Одначе українські хлопці напали на них вдруге біля моста, де знова вбили команданта відділу і двох уланів. Решта уланів втікла серед переполоху на поля.

Польський „воєвода" з Тернополя вислав до Ходачкова Великого і Денисова відділ війска з 60 жовнірів з двома машиновими крісами.

На алярм польских ґазет польська окупаційна влада готовиться до військового поготівля в цілій Галичині проти української оружної війни по селах.

Поляки накидаються на Українське Правительство Петрушевича, що се воно бунтує українських хлопців до війни проти польської влади в Галичині, та що присилає на сю ціль гроші, кріси й амуніцію.

АЛІЯНТИ ПРИЗНАЛИ МЕМЕЛЬ ЛИТВІ

ПАРИЖ, 16. лютого. — Рада Амбасадорів признала нині Литві порт Мемель.

Свого часу аліянти відобрали Німеччині Мемель, щоби його відтак або звернути Німеччині або признати Литві. Він оставав під межинародним зарядом аліянтів до недавна, коли його заняли литовські повстанці. В якийсь час потім аліянти приказали Литві відкликати свої війска з Мемлю, але Литва не послухала. Теперішне признанне Мемля Литві є лишень наданнєм правного характеру фактичному станови.

ФРАНЦУСЬКИЙ ТЕРОР В ЕССЕНІ

ДІССЕЛЬДОРФ, 16. лютого. — Признакою тяжкого напруження, пануючого в цілій окупованій Францією Рурщині, є кроваві бійки межи німецькими полісменами та французькими жовнірами.

Підчас одної такої бійки в одній пиварни в Ессені поранено легко двох французьких жовнірів та тяжко одного німецького полісмена.

Французькі окупаційні урядники далі стараються терором держати німецьке населенне в послуху. На німецьких урядників сиплються кари вязничні та грошеві.

АНГЛІЙСЬКІ РОБІТНИЧІ ПОСЛИ ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО ГАРДИНГА

ЛОНДОН, 16. лютого. — Вісімдесять девятьох послів з робітничої групи в англійському парляменті вислали до президента Гардинга телеграму такого змісту:

„Америка та Англія нерозумно уможливили Франції зробити свій руйнуючий крок. Ми закликаємо Америку до співділання, бо лишень в сьому лежить ратунок Европи".

50,000 МАЙНЕРІВ ПРИЛУЧУЄСЬ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО СТРАЙКУ

ПАРИЖ, 16. лютого. — Страйк французьких майнерів, який викликало радикальне крило, показався грізнійшим, як сподівався уряд, але все таки менче успішним, як собі представляли провідники. В округах Сар та Мозель на страйк вийшло коло 90,000 вуглекопів. До сього прилучуються вуглеві робітники в Па де Кале, яких там є до 50,000.

Радикальні ґазети отверто заявляють, що страйк має політичний підклад.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НІМЦІ ПРО СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

Берлінський щоденник „Берлінер Берзен-Цайтунг" помістив дня 8. січня с. р. статтю під заг. „ПОЛЬЩА НА НЕБЕЗПЕЧНІЙ ДОРОЗІ", присвячену польській державній політиці.

Розглядаючи політичні відносини в Польщі на тлі останніх соймових виборів, автор статті звертає особливу увагу на східно-галицьке питання та висловлює притім цілий ряд інтересних і влучних уваг про основні питання польської політики.

„Вислід виборів до польського сойму і сенату — пише автор на вступі — розкрив перед цілим політичним світом правдивий образ дійсного складу польської держави і отворив очі навіть самим польським імперіялістам щодо основних проблемів польської державної політики. У своїм безмежнім баженню поширення границь Польщі прилучували дотеперішні польські правительства за допомогою свого францускього протектора до польської держави щораз нові території та посунули межі пальського панування далеко поза національні польські области. На тих національно чужих окраїнах Польщі закривали дотепер дійсний характер сих земель польські ґарнізони, польська адміністраційна влада і новозасновані польські школи. Чужинці могли думати, що тут ходить про визволені корінно-польські землі. Поки населення сих окраїн не мало нагоди виявити своеї волі, міг польський уряд вмовляти у світ, що Польща — се національна держава. АЖ СОЙМОВІ ВИБОРИ ВИВЕЛИ ПРАВДУ НА СВІТЛО ДНЯ. Волинь, Білорусь голосували в цілости на не-польських кандидатів. Майже третя часть відданих в цілій Польщі голосів упала на кандидатів Бльоку національних меньшостий і в новому польському соймі на 440 послів засіло 90 заступників не-польського населення. Але і сі числа не віддають вірно дійсного складу населення в Польщі, бо перше, штучна виборча ґеометрія обкроїла права не-польського населення, а друге, БІЛЬШЕ ЯК ТРИ МІЛІОНИ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ на підставі ухвали українського конґресу у Львові НЕ ВЗЯЛИ УЧАСТИ У ВИБОРАХ.

ТЕПЕР ВЖЕ НЕ МОЖЕ БУТИ НІЯКОГО СУМНІВУ, ЩО ПОЛЬЩА СЕ ДЕРЖАВА НАЦІОНАЛЬНОСТИЙ та що польській державі не вільно вести політики тільки в інтересі польського елементу. Нова Польща се наслідниця старої Австрії і вона повинна, навчена досвідом Австрії, стерегтись перед політикою національного поневолення."

Автор виказує далі, що Польща не думає витягти ніякої науки з висліду соймових виборів. Перед нею стоять дві дороги: Порозуміння з чужими народами, які опинилися в межах польської держави, або їх безпощадне поневолення. І Польща йде далі сею останньою дорогою та поступає так, якби чужі народи в Польщі не істнували і якби в польськім соймі і сенаті не сиділа четвертина чужинців.

„Особливо у відношенню до УКРАЇНЦІВ польський уряд і польські партії не думають змінити своеї дотеперішньої політики. Сей невигідний для них факт, що Східна Галичина і Волинь се майже чисто українські землі, хочуть вони усунути шляхом скріпленого терору і насиля. ГОЛОВНО НА СХІДНУ ГАЛИЧИНУ, ЯКУ ПОЛЯКИ НЕПРАВНО І ВСУПЕРЕЧ ВСІМ ОБОВЯЗУЮЧИМ УМОВАМ УВАЖАЮТЬ ЧАСТИНОЮ ПОЛЬЩІ, МАЮТЬ ВПАСТИ ВСІ ЖОРСТОКОСТИ НАЙОСТРІЙШОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПОНЕВОЛЕННЯ. Вчасі між виборами і відкриттем сойму польський уряд вислав до Східної Галичини ославленого ґенерала Галлера, щоб він привернув там спокій і порядок. В практиці СЯ ЕКСПЕДИЦІЯ ҐЕНЕРАЛА ГАЛЛЕРА РІВНАЄТЬСЯ ДАЛЬШОМУ ПРОДОВЖЕННЮ ПОЛІТИКИ ВИНИЩУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕЛЕМЕНТУ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ, який виносить там три четвертини цілого населення."

По думці автора статті Польща не навчилась дотепер нічого з історії останніх років і він не віщує добрих успіхів її політиці. Польська держава ЛЕЖИТЬ МІЖ ДВОМА ВЕЛИКИМИ ДЕРЖАВАМИ (Україною і Німеччиною), які НЕ БУДУТЬ ЗАВСІДИ ГЛЯДІТИ БАЙДУЖНО, як то з їх землякими поводяться в Польщі як з „громадянами другої (гіршої) кляси". „ОСТАННІ СОЙМОВІ ВИБОРИ СЕ ПЕРЕСТОРОГА ДЛЯ ПОЛЬЩІ. А коли вона, як здається, махне рукою на сю пересторогу, і не зверне на неї уваги, тоді САМА МУСІТИ-МЕ ВЗЯТИ НА СЕБЕ ВИНУ ЗА НЕМИНУЧІ НАСЛІДКИ."

З ПАНАХИДИ НА НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ.

(Дальший спис).

30. Укр. Греко-Кат. Церков в Бейкертон, Па.	$35.00
31. Укр. Греко-Кат. Церков в Шамокін, Па.	76.62
32. Укр. Греко-Кат. Церков Усп. Пр. Д. Марії в Ст. Луис,	11.25
33. Укр. Греко-Кат. Церков Сош. св. Духа в Со. Дірфілд	5.00
34. Укр. Греко-Кат. Церков в Бейон, Н. Дж.	20.00
35. Укр. Греко-Кат. Церков в Рачестер, Па.	9.00
36. Укр. Греко-Кат. Церков св. П. і П. з Борнсайд, Шікаго	20.00
37. Укр. Греко-Кат. Церков Усп. Пр. Богор, в Перт Амбой	15.00
38. Укр. Греко-Кат. Церков св. Димитрія в Картерет	13.00

ЧЕРВОНІ ДУРИСВІТИ.

„Росія стежить"... — „Росія не допустить до розгрому Німеччини". — Психольоґія потопаючих. — Наука минулого. — Як треба здобувати собі приятелів.

Завирюха, викликана в европейській політиці французьким походом на німецьке Поруре, несподівано відгукнулась голосною луною — де-б ви думали? — в червоній Москві. Чи це тому, що „де коня кують — там жаба ногу підставляє", чи з яких-небудь и н ш и х причин, але червона Москва вже при перших звістках про французький похід жваво заметушилась. І до нинішнього дня вона ще ніяк не може заспокоїтись.

Зараз по вступі французьких війск у Поруре московський комісаріят закордонних справ виступив з формальним протестом проти цього нового насильства „світового" імперіялізму". Незабаром такий самий протест оголосив також „Комінтерн" (комуністичний інтернаціонал), який по суті є лише службовим органом совітського уряду. А нині маємо перед собою свіжі московські часописи — розуміється, большевицькі, бо инших у „соціялістичнім раю" немає, — й стільки в них знаходимо войовничого запалу, що для „світового імперіялізму" справа нібито дійсно починає виглядати досить небезпечно.

„Ізвестія" пишуть у редакційній статті:

„Хоч працюючі маси Росії не почувають особливої симпатії до буржуазних управителів Німеччини, однак Совітська Росія, у власнім життевім інтересі, не може допустити розгрому Німеччини"..

Головний редактор „Ізвестій" Стеклов пише ще гострійше:

„Совітський уряд все зменшує червону армію, але зменшуючи її, вживає низку заходів, які дають змогу розгорнути її та створити нову збройну силу. Уряд сподівається в короткім часі виставити в поле таку силу, яка примусить кождого, хто на неї нападе, дуже покаятись".

Строчать червоні пера, але не байдикують і червоні язики. „По цілій Росії покотилась хвиля віч і демонстрацій протесту проти імперіялістичної політики Франції, — многозначно повідомляють „Ізвестія". А ось і докладнійший опис одного такого віча у Москві. „Велике враження зробила увага Калинина, що Росія вважає напад на Поруре недоброзичливим актом що до самої совітської держави. Потім виступив Раковський, який зазначив, що совітська влада являється уповноваженим оборонцем працюючих кляс, а тому не може дивитися байдужо, коли світова буржуазія готує нову війну. Поступовання Франції й військові заходи Литви. Польщі, Чехії та Румунії не можуть не зачіпати Росії, бо вони порушують европейську рівновагу в не вигіднім для нас напрямі"...

Як це не дивно, о цей широкий потік тріскучих фраз і легкодухих погроз не лишається без певних наслідків. Широкі верстви німецького народу пожадливо ловлять кожде слово, яке доноситься з М о с к в и. Скрізь по Німеччині можна тепер почути: „Росія — наш одинокий союзник", „Росія одна нам поможе", „наша будучність у руках Росії"... Німецьке міщанство настільки пройнялося цею ідеєю, що по великих містах, як, напр., у Берліні, Монахові чи Дрезні, одні лише Росіяне можуть тепер дістати кімнату в приватних німецьких господах. Так і питаються Німці, коли хто приходить наймати кімнату: „Ви Росіянин?" Коли-ж почують, що ні, тоді кажуть: „дуже жалкую, кімнати вам винаняти не можу".

Ще одна типова ілюстрація. Давні російські цінні папери — акції, облігації, позички — останніми часами незвичайно пішли на німецькій біржі в гору. Навіть на колишні царські гроші звився значний попит. Один бувший німецький офіцер сам говорив мені цими днями: „Хочу купити трохи царських рублів... Знаєте, нам незабаром доведеться разом битись... Ми й Росіяне — одинокі союзники".

Настрій німецького міщанства можна зрозуміти: потопаючий хапається за соломинку. Оточена зі всіх боків ворогами, майже цілком роззброєна. Німеччина мусить сподіватись на якусь поміч зовні. Коли нема дійсної зовнішньої сили, на яку можна було-б покладатись, то надії покладаються на фантом, на примару. „Он Туреччині-ж Росія помогла стати на ноги, чому-ж би їй і нам не помогти?"

Та коли Німцям можна подарувати їх ілюзії що до фантастичної російської допомоги, то для злочинної гри, яку провадить червона Москва, не знайдеться ніяких оправдуючих слів. Самі большевики дуже добре знають, що їм ледве вистарчає сил, щоб так-сяк триматися в самій Росії в безнастанній боротьбі з „внутрішнім ворогом", себ-то з цілим народом. До війни зовнішньої, та ще на західнім фронті, вони не доросли та ніколи й не доростуть. Большевики занадто розумні, щоб повторити помилку царького уряду й ввязатися в зовнішню заборчу війну, яка напевне скінчиться для них утратою влади.

У дійсности большевики й не думають воювати: вони тільки варять свою юшку коло чужого вогню. Фрази про „великі армії" про „европейську рівновагу" й про „уповноваженість обороняти працюючі кляси" — це тільки фрази, обчислені на закордонний ефект. Залежиться їм тільки на тім, щоб утворити для себе прихильний настрій закордоном: коли не можна в антантських державах — то бодай у Німеччині.

А коли-б справді дійшло до якого-небудь европейського заколоту, то большевики й не подумають посилати свої „армії" закордон, на поміч „працюючим клясам" Німеччини. Вони задовольняться тим, що пішлють туди своїх Радеків, Зиновевих та инших спеціялістів для роблення „світової революції". Коли пощастить проголосити радянську републику де-небудь у Польщі або в „союзній" Німеччині, то вже й це буде успіх, за-для якого варто було попрацювати.

Треба віддати большевикам справедливість: вони чудово розуміються на тім, щоб ловити рибу в каламутній воді і скрізь, де тільки можна, приєднувати собі приятелів. Невеликим коштом, а самими лише солодкими словами вони „приходять на поміч" усім поневоленим і пригнобленим. Де тільки якому народови чи краеви діється кривда, там вже напевне можна сподіватись, що червоні крокодили почнуть проливати сльози й навіть клацати своїми залізними щелепами, ніби-то готуючись негайно виступити в оборону покривджених.

Пригадується в звязку з цим, як перед двома-трьома місяцями большевики в подібний спосіб „заступались" за нашу Східну Галичину. Тоді промовляла не червона Москва, а червоний Харків, бо то була справа „української" політики. Тоді також „по цілій країні прокотилась хвиля віч і демонстрацій протесту", але не проти французького, а проти польського імперіялізму. Комедію було так ловко аранжовано, що навіть де-які українські чинники були попались на той чачок і приняли большевицькі „протести" за чисту монету. А большевикам тільки залежалось на тім, щоб по можливости спровокувати Східну Галичину на масове повстання, аби потім прийти на готове й ощасливити „працюючі кляси" Галиччини своїм большевицьким урядом на чолі з товаришем Бароном. Коли-ж до того й не дійшло, то всеж-таки праця марно не пропала, бо де-хто залишився при гадці, що „большевики — наші одинокі союзники"

Цеї самої хитромудрої політики большевики нині додержують і супроти Німеччини. Написати кілька „громових" статей проти французького імперіялізму — річ нетрудна, коли є папір і друкарні. Скликати кілька віч і виголосити кілька промов — річ ще лекша, коли до послуг стоять такі випробовані сили, як „рабфаки" „комсомоли" та инша червона нечисть. У самій совітській державі всі знають ціну тим славнозвісним „протестам", але закордоном це робить враження й падає цілющим бальзамом на розятрені й наболілі серця покривджених народів. Що й належало довести.

Як бачимо, большевики добре дбають про свій інтерес і коли не одверто, то підступом силкуються здобути закордоном ґрунт для „світової революції" Але горе тим народам, що повірять у щирість червоних дурисвітів: дорого вони заплатять за свою легковірність!

Берлін, 27. січня.

Радянин.

ЩО ПИШУТЬ ПРО ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ?

1. МИКОЛА ПЕТРИШИН з Толідо, О.: — Я вже двома наворотами давав на Фонд, але бачу, що нема повних 30.000 дол., тож посилаю ще пять долярів на доповнення збірки. Скажу Вам правду, що довший час то я не дуже то інтересувався нашою українською справою. Але як отримав листи з краю від своеї родини то тепер іншим став. Своїй найблизшій родині чейже треба повірити. А з листів бачу, що в краю інший дух, то вже не ті люди, які ми покинули. То правдиві герої. Там діє боротьба на життє і смерть, а ми чейже не будемо з далека тій боротьбі приглядатися. Нам треба давати жертви на оборону Рідного Краю і то так довго, аж доки не виженемо Ляхів.

2. ИОСИФ БУКАТА з Клівленд, О.: — Коли ми не збиремо повних повних 30.000 дол. на Негайну Допомогу це буде великим соромом для нас американських Українців. Щоби до цего не прийшло пересилаю ще додатково до оппередних жертв пять долярів на щасливе довершення 30.000 збірки.

3. ВАСИЛЬ ГЕБА з Стейпелтон, Л. Ай.: — На Позичку то зложив я сто долярів, але тепер мені за тяжко, тож посилаю тільки малу лепту. Я простий робітник, але народну справу розумію і попираю чим тільки можу з тою вірою, що остаточна побіда мусить бути наша.

4. СЕНЬКО МАЛЕЦЬКИЙ з Ню Правіденс, Н. Дж.: — Я є звичайний, простий, бідний робітник. Вставши з ліжка по тяжкій слабости і довідавщися, що кінчите збірку на Фонд Негайної Допомоги, посилаю Вам хоч тих бідних пять долярів. Мушу вислати бо я є проти панования Ляхів в старім краю, як і проти того, щоби наші браття гинули по тюрмах. Я є за тим, щоби український нарід був свобідним на своїй землі. Хто є проти того, тому куля в лоб.

5. ЗАХАР БЕЗКОРОВАЙНИЙ в Лайонс, Н. Й.: — У нас нема жадної орґанізації, тому то і зле з народною роботою. Тих пару долярів я сколектував на Фонд ходячи від хати до хати. Коли людям пояснить ся на що йде збірка, то дають охотно.

6. МИХАЙЛО ФЕДІРКО з Лудлов, Па.: — Малий наш плейз, бо всего тут живе 20 українських родин, але що до жертв на народні потреби не остаємо ніколи позаду других. Дивує нас, що мусите так промовляти за Фондом, а прецінь то справа ясна і важна. Хто тільки вспівчуває з горем наших братів в старім краю, той мусить зложити жертву на визвольну боротьбу, той мусить підперти наше Правительство, а тим самим і дати жертву на Фонд Негайної Допомоги. Тому ганьба всім скупарам і тим забитим головам, яких навіть смерть рідних братів не зворушує. А тепер ще одно: Не кінчіть збірки, доки не буде повних 30.000 дол. То булоби великим соромом для нас, колиб ми не зібрали навіть так малої суми. Ляхи малиби з чого тішитися.

7. МАРІЯ СЕНІВ з Шікаґо, Ілл.: — Мій муж Даниьо був довгий час хорий і за тяжко було нам післати на Фонд Негайної Допомоги, хоч знали ми, що справа важна і пекуча. Тепер трохи подужав і починає працювати і з першої пейди посилає десять долярів. Болить нас, що збірка на Фонд ще не довершена. Чейже Українці в Америці не допустять до такої ганьби, щоби не зложили навіть тих мізерних 30.000 долярів.

8. ОЛЕКСА ПИЛАТЮК з Минеаполис, Мінн.: — Щоби Ляхи не радувалися і 30.000 було зібраних, пересилаю ще 10 долярів, які одержав я сегодня як запомогу з причини моеї слабости. В краю ще слабші і біднійші від мене.

9. НИКОЛА КУШІЛЬ з Йорквил, О.: — Ждав і ждав, коли піде робота, щоби дещо заробити і післати деяку цеголку на будову нашої української держави. Та роботи нема, а тут Фонд кінчиться. Колиж ворог не жде, то і я довше ждати не можу і посилаю, що можу.

10. СЕМЕН ШИШ з Бруклин, Н. Й.: — Члени Братства св. Димитрія поручили мені вислати ту жертву на щасливе докінчення збірки на Фонд з тим, що взивають всі другі українські товариства зложити ще додаткові жертви, щоби не допустити до цего, щоби Фонд Негайної Допомоги не був зібраний в повній висоті. Коли не збиремо Фонду то сором буде тільки нам самим, а більш нікому.

ХТО ЩЕ НЕ Є ВПИСАНИЙ ДО ЛІСТИ БОРЦІВ, НЕХАЙ ШЛЕ СВОЮ ЖЕРТВУ ДО:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
411 Southern Building. Washington, D. C.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ:---

ХВИЛЯ ЗОВЕ НАС СПОВНИТИ І ТЕПЕР НАШ ГРОМАДСЬКИЙ ОБОВЯЗОК ДЛЯ НАШОГО СТАРОГО КРАЮ, ЩО ВЕДЕ ТЯЖКУ БОРОТЬБУ ПРОТИ ЛЯЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ!

ТОЖ ЗБЕРІМСЯ СЕЙЧАС НА РАДУ ТА ПОСТАНОВІМ ТАКУ ПОМІЧ, ЯКУ ТІЛЬКИ МОЖЕМО ДАТИ, АБИ ДО 28-ОГО ЛЮТОГО, 1923, ДОВЕРШИТИ 30,000-ИЙ ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ!

ВСІ ВРАЗ, ВСЕ ВПЕРЕД, В ЄДНОСТИ ПОБІДИМО!

З КРАЮ, ДЕ ЛЯЦЬКІ БЛАЗНІ ГУЛЯЮТЬ

Серники середні,
дня 2-го січня, 1923

Дорогий Брате!

Лист від тебе я отримав, в котрім повідомляєш мене про пакунок і про часописи.

Відколи приїхав, то отримав-ем 5 чисел „Свободи" від тебе.

Тут зима поки що яка-така, а що до тутешних порядків то акція асентерункова слабне. Мабуть що протестували заграничні держави.

Кого зловили то вже нікого не випустили. З нашого села ніхто не йшов, окрім Тоцькового. Всі ховались, а декотрі повиривалися з рук. Кого зловили жандарми і привели перед комісію, то асентерували, а кого узнали здібним до війска, то зараз давали такий папір, щобудьто він з власної охоти хоче вступити до ляцької армії.

Котрі протестували, устно тих били по лици.

От така то робота безличної грішниці — Польщі!

Тобі певно відомо, що тут вбили польського президента Нарутовича. Тут щодня „вулькани" вибухають щораз в иншій околиці.

Польська валюта паде з кождим днем; за одного доляра 30.000 м. п. Пшениці корець 90.000, жита 60.000. Корова або кінь коштують міліони, а невдовзі будемо числити на міліярди. Віз 700,000, оден дуб 80.000.

Єще одну важну новинку даю тобі до відома, а власне, що сподіялося минувшої ночи.

Пять польських жандармів на сплячих наших хлопців о годині 11 в ночи і силою забрали до війска. Всіх зловили около 15, а між ними і жонатих.

Оттаке виправляють польські ошуканці, що буцімто не беруть Українців до війска, а „самі добровільно зголошуються". Така це добра воля, що полюють на нашу молодь, як на дики хзвірів. Кажу тобі, що нема на світі нігде таких брехунів, як є Ляхи.

Не знати тільки кілько ще місяців чи тижнів буде стояти отте державне опудало, яке звуть „польска ржечпосполіта".

А злодіїв і бандитів повно!

Податки і даніни (ліпше драніни) бралиб як найбільше!

Найчеснійші люди в тюрмах, в каторгах, на шибениці, розстріляні і в досмертних таборах. А злодії-кровопійці гуляють собі спокійно.

Померкло у нашім краю, що і сонця невидати, пють вороги нашу кров, хлепчуть як собаки теплу... Коли вибє та година, щоб освободитись, щоби лютим ворогам сто раз відплатитись?!

Твій брат.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ СИРАКЮЗ, ОБОРН І ОКОЛИЦІ!

В четвер, дня 22-го с. м. буде **концерт Українського Національного Хору в Оборн, Н. Й.**, а в неділю, дня 25-ого с. м. в **Сиракюз, Н. Й.**

Українці обох сих міст і околиці ладяться достойно приняти наших соловіїв знад Дніпра і тому просимо всіх до як найгромаднійшої участи.

Се перша гостина У. Н. Хору під проводом Ол. Кошиця в наших містах, а може і послідня. Длятого ніхто з Українців в сих обох містах та околиці не повинен відмовити собі тої приємности, аби бути раз або два рази (в Оборн і в Сиракюз) на славнім концерті наших перелетних співаків з Києва. Памятайте, що може тільки раз в життю почуєте сей пречудний концерт рідної пісні з рідних лугів і степів.

Просимо наших земляків заохотити **братів угорських Русинів і чужинців, як Словаків, Чехів, Білорусинів, Москалів, Литовців, Жидів і других**, а також **Американців**, щоби прийшли на український концерт і почули українську пісню та пізнали трохи українську культуру.

Подбаймо, аби наші Браття і Сестри з У. Н. Хору запамятали і мило споминали гостину в північному нюйорському стейті.

Комітет Привитання У. Н. Хору.

І СЕ І ТЕ.

Честь, кому честь.

Уваги нашої газети про до[пи]сь якогось господина В. Г-ка [в] кацапській „Правді" так о[пі]шили сього господина, що [в]ін написав ще одну неграмот[ну] допись до сеї газети. Редак[ц]ія побачила в сій другій допи[сі] тільки дурниць, що визначи[ла] її почесне місце та помісти[ла] чорними буквами на місце [п]ередовиці.

Тому вартаби тепер вже й [п]риглянутися сій дописі, коли [р]едакція „Правди" признає її [я]к таке почесне місце.

Від кого чую, тому ся не дивую.

Допись свою назвав дописуватель (а може се редакція „Правди" так її назвала?): Глу[п]е „вівканьє" „Свободи".

Не дивуємося! Відомо, боже[в]ільна людина вважає всіх за [ва]рятів, лише себе за нормаль[ну] людину. Відомо, дурак пра[в]ильно нарікає, що він за ро[з]умний як на свої відносини.

Ми „Правді" не дивуємося. [І] Бог не подивується.

За низькі для ненависти або зависти.

За таким заголовком дописуватель „Правди" сейчас підсу[ва]є своїм читачам, що „Свобо[да] чує до нього та до всіх ка[ца]пів, чи там карпатороссів я[к]усь ненависть чи завість."

Нащо тут потребувала „Прав[да]" домішати сейчас других кацапів та карпаторосів, не трудно вгадати. Видно дописувателеви хотілось представити [се]бе як такого, що бореться за всіх кацапів, а не лишень за [сво]ї власні дурниці.

Хай йому буде! Зі своеї сто[ро]ни „Свобода" може сказати, що вона не чує до кацапів ні навіть до В. Г-ка ні ненависти, [ні з]ависти, а лиш милосердє [дл]я заблуджених.

Квасний сміх „Правди".

Впевнивши своїх читачів про ненависть чи завість нашої газети до кацапів, „Правда" за[я]вляє далі, що вона не може „Свободі" ніяк простити статті, [в] котрій доказувалося, що „Правда" мусіла збрехати, ко[ли] писала, що галицькі селяни вчуться московської літературної мови та нею вже й говорять. „Правда" каже, що вона [н]е зверталаби уваги на писан[нє] „Свободи", якби не те, що „Свобода" захотіла доказати брехню „Правди", доказуючи, що самі редактори „Правди", котрі закликають людий вчи[ти]ся московської мови, сеї мо[ви] самі не знають.

„Правда" з сього приводу [с]каче як медвідь до циганської музики: Мовляв, вже й редактори „Свободи" вчуться по московськи, ба вже навіть її дещо вміють.

Відомо, розумний чоловік не буде стидатися знання ніякої мови, китайської, японської, польської, готентотської чи московської. Лишень одно знати якусь мову, а друге силою впи[ху]вати в других її знаннє. Знати московську мову — нічого зло[го], але примушувати всіх Украінців вчитися її друге. Знати польську мову — одно, а всіх Вкраїнців перекабачувати в Ляшків — зовсім друге. Знати німецьку мову — одно, але, понюхавши німецької мови, представляти себе знімченим Юрком — зовсім друге.

Крути-верти, тре' вмерти.

Далі „Правда" дурить своїх читачів сіном, що мовляв „Свобода" хотіла доказувати, що в Галичині нема руху за заведеннем московської мови.

Всякий, хто з отвертою головою читав статтю „Свободи", знає, що „Свобода" не бралася перечити, що в Галичині є такий рух. Що „Свобода" критикувала, то слова дописувателя „Правди", що мовляв сей рух тішиться великим поспіхом і що справді галицькі інтелігенти та селяни говорять московською літературною мовою.

Дописуватель „Правди" повинен розуміти, що рух за запровадженнем московської мови, а справдішне її вживанне дві зовсім ріжні річи. Що инчого старатися говорити по московськи, а що инчого справді говорити. Галицькі москвофіли деколи/може й стараються по московськи говорити, а по московськи вони не говорять і говорити не вміють. Галицький москвофіл, що старається говорити по московськи, виглядає як та жаба в казці, що пробувала дутися до величини вола. Охоту бути такою великою як віл вона мала, але такою не стала.

Як доказує „Правда" своє знаннє московської мови.

Цікаво, як дописуватель „Правди" силкується доказати, що „Свобода" не має слушности.

Робить се він в той спосіб, що наперед хоче доказати, що „Свобода" не вміє московської мови і тому її осуд языка „Правди" не має вартости. Подивіться, як він се доказує:

„Вмѣсто доказати фактами, що мы неправду писали, що такого движенія в Галичинѣ нѣтъ, она придирается къ тому, що мы сами не пишемъ литературнымъ языкомъ. Повыбирали слова изъ нашой статьи и орекла, що то не суть слова русскіи, а украинскіи. Слова „вхованець", по мнѣнію ученой „Свободи" нѣтъ въ русскомъ языке, а лишь „воспитанникъ". (Смѣемъ увѣрити редакторовъ „Свободи", що якъ разъ слова „воспытанникъ" нетъ въ русскомъ языкѣ и не знати що бы могло значити такое слово. Есть слово воспитанникъ)"...

Ось такою писаниною „Правда", місто трактувати про сущне питанне питає, чи є в московській мові слово „вихованець", якого вона вживає, зводить сварку за маловажне питаннє, чи московське слово „воспитанник", якого вона не вживала, пищеться через „и" чи через „ы". Таким крутарством вона лишає в своїх читачів вражіннє, що вона справді мала слушність, що в московській мові справді є слово „вихованець".

Сей крутарський спосіб затирання своїх похибок та підсування брехні читачам показує, як низько „Правда" цінить правду.

Як попалася „Правда".

Отсей один примір показує, що „Правда" рахує на то, що її читачі не знають московської мови. Колиб вона знала, що читачі знають московську мову так, як після її дописувателя малиби знати галицькі селяни, тоді „Правда" не важилабися підсувати своїм читачам, що в московській мові є слово „вихованець", тоді „Правда" місто „Вмѣсто доказати" писалаби по московськи „вмѣсто того, чтоби доказать"; тоді вона не писалаби „придирается", бо так писавби лишень крайний московський неграмотник; тоді не писалаби „повыбирали" а потім „окрекла", але писалаби або одно й друге слово на „а" або одно й друге на „и"; вона не писалаби „слова русскіи" та „украинскіи", — бо так не пишуть навіть ті, що до московських хайдерів ходять, — але писалаби „слова русскія" та „украинскія"; тоді не пиcалаби „увѣрити" але „увѣрить", і т. д. і т. д. Словом, колиб „Правда" справді поважала своїх читачів, колиб вона шанувала їх на стільки, що перша робилаби те, що їм дораджує; колиб вона вірила, що межи читачами „Правди" є такі люди, що справді вживають московської мови та її знають, тоді „Правда" не поважилабся писати тим страшним язичієм, що становить однаковий скандал для української, як для московської мови.

Колиж „Правда" на все те важилася, то показує, що, на її думку, межи її читачами нема людий, які вміють розпізнати справдішну московську мову, що, значить, „Правда" свідомо писала неправду, коли вмовляла в своїх читачів, що десь перекабачені з Українців галицькі москвофіли говорять межи собою літературною московською мовою.

Учил Марцін.

Троха далі дописуватель „Правди" пише:

„Дальше радимъ заглянути редакторамъ „Свободы" въ „Толковый Словарь Великорусского живого языка" Даля, а напевно найдутъ тамъ всѣ слова, которыи по ихъ думкѣ суть украинскіи, а не русскіи. Що скажетъ на то „Свобода"? Напевно, що „москали" украли тѣ слова отъ украинцевъ. Такимъ легкимъ способомъ наши галицкіи украинцы рѣшили уже не оденъ тяжкій для вопросъ."

А „Свобода", на се наперед скаже, що колиб „Правда" колинебудь сама дивилася до словаря Даля, то зналаби, що сей словар не називається так, як каже „Правда", а „Толковый Словарь Живого Великорусскаго языка". З того „Правда" може бачити, що вона не лишень дала доказ, що вона певно не приглядалася словареви Даля, але навіть не заглядала добре в граматику московської мови (бо тоді не писалаби „великорусского" але „великорусскаго").

Далі видно, що „Правда" не заглядала в словар Даля, бо колиб була заглянула, то якраз булаби побачила, що „Свобода" писала правду, а „Правда" пише неправду, бо в московській мові справді нема слів: „якій", „коли", „селяне" в такім значінню, в якім їх вживав дописуватель „Правди".

Супроти того „Свобода" не потребує посуджувати Москалів, що вони вкрали українські слова, а на глупенькі дотинки про такі рішення не одних справ звернуться на самого їх автора. Справді, пізнати дописувателя „Правди" по його сміху...

Дещо про сусідів, що находять сокиру під чужою лавою...

Щож до „крадежи" українських слів Москалями, то „Свобода" не має проти сего нічого. Така крадіж українській мові не шкодить, бо всі присвоені Москалями українські слова на далі лишаються в українській мові. Значить, крадіжжю називати се може хиба хтось з „Правди". На діліж тут хиба запозичуванне. Забрали Москалі такі слова, як „Господь", можуть позволити собі позичити з богатої української скарбниці, кілько разів їм забракне в своїй. Українська мова від сього не збідніє.

Як бачить „Правда", присвоюванне слів се зовсім друге, що присвоюванне собі чужої сокири, або присвоюванне собі чужого народа, чужого добра, пшениці, вугля, зеліза. Ріжниця відай досить поважна, щоби її навіть в „Правді", доглянули.

Віз і перевіз.

Колиб до сих всіх несенітниць „Правди" хтось захотів додати кожду граматичну похибку „Правди", яких в неї тільки, що листя на дереві; колиб до нього ще додати всі язикові страховища, якими стаття „Правди" наїжена, як коростава свиня струпами; колиб до сього додати ще всі ті запашні цвітки сутого стилю, яким від „Правди" аж заносить („Правда" пище своїм читачам: „ми радим заглянути редакторам „Свободи" і т. д.); — колиб се все зложити до купи, от тоді доперва показалабся цілість, — цілість, краща над всі її складові части, цілість, яка разом взята показує ще раз, ще один зайвий раз, повну безглуздість кацапських претенсій, що буцімто вони вживають московської мови або потребують її вживати.

Коли хто хоче мати справді приемність в читанню „Правди", най віддасть її в руки інтелігентного родовитого Москаля та попросить його прочитати сю „русскую газету". Що одно таке читаннє „Правди" принесе Москалеви та Українцеви небувалу масу радости, не підлягає найменчому сумніву; навіть здалобся порадити читачам наложити сильний пояс на черево для охорони перед трісненнем зі сміху. При другім читанню радість читача переміниться в досаду, а до третого читання „Правди" ніякого Москаля навіть медом не заманиш.

ДОЛЯ МАЙНЕРСЬКИХ ДІТИЙ

З приводу дискусії про крізу в вугільній промисловости Америки Дитяче Бюро Департаменту Праці в Вашингтоні ще раз звертає увагу на ті тяжкі обставини, в яких приходиться жити й виростати робітничим дітям в „майнерських кемпах".

Ті „кемпи" в глухих горах з ніякого погляду не подобають на новочасні американські міста. Так мало здобутків новочасної матеріяльної культури, що пригадуються колишні пограничні селища з того часу, як Америка ще тільки заселювалась і забудовувалась. Довкруги справжна пустеля. Хатки тісно притулились одна до одної. Під горою чи в вузькій долині понад річкою немає їм місця широко розвернутись. Всі однакові, наче прихапцем побудовані, просто й дешево. Неустанно щось псується і валиться. Всі однаково великі, без огляду на те, скільки мешканців треба помістити. Вся нечистота з хат спливає просто в річку і з тої-ж річки черпають воду до пиття, нераз з тифом та иншими заразливими хоробами.

Школа звичайно міститься в одній комнаті. Навчання не обіймає більш як пять або шість початкових ступенів. Учитель звичайно один, часто без відповідного учительського образования. В „кемпах" Вест Вирджінії богато учителів сами не пройшли більш як вісім ступенів науки в школі. Між батьками богато неграмотних, більш як 12 процент, і при теперішнім стані шкільної освіти надії мало, щоб всі їхні діти навчились читати і писати.

Відносини мало зміняються навіть тоді, коли населеннє в „кепм" прибуває і виростає справжне місто. В антрацитовій полосі є центр з 25,000 тисячами людности скупченої на пів квадратової милі. Під містом старі копальні, з яких викопано вугле, та не засипано шахт і хата одно за одною западалася в землю. А що більш місця будуватись не було, то просто люде все густіще стягалися до купи. Западаючись земля неустанно псувала каналізацію і водопроводи. Розуміється, вижити в таких обставинах найтяще дітям. З кождої тисячі дітий уроджених в тім місті 187 вмирає в першім році життя. Від бронхіту, дифтерії і крупу вмирає чотири раз стільки дітий як пересічно в Злучених Державах. Смертність від шкарлятини дванайцять раз більша як на загал в Америці.

Половина всіх хлопців між тринайцятим і шіснайцятим роком життя покидає школу і йде на роботу в вугільній промисловости. Четверта часть всіх дівчат в тім віці теж вже працює в місцевих фабриках. Чим менші батькові заробітки, тим раньше мусять діти найматися на роботу. В Пенсилвенії закон заказує дітям до шіснайцятого року працювати в майні. Але закон той інтерпретовано так, що від чотирнайцятого року їм вже вільно працювати „при майні", наприклад при ломанню і перебірці вугля. Розуміється і при такій роботі трапляються нещасні випадки, а в кождім разі чорний вугільний порох втискається в груди недорослим робітникам. Послідними часами федеральним законом про дитячу працю було заказано дітям до шіснайцятого року взагалі працювати в копальнях, все одно при якій роботі. Одначе Найвищий Суд рішив, що се закон неконституційний і через те неважний. Обовязують тільки стейтові закони, які так далеко не йдуть. Та й за ними нема доброго нагляду. Сотні дітий, яким нема ще навіть чотирнайцять літ, працює в вугільній промисловости. Богато їх можна здибати навіть при праці під землею, в темноті і небезпеці. Переписю 1920-ого року записано в вугільній промисловости мало не шість тисяч дітий робітників, працюючих вже в дитячім віці з неминучою шкодою для свого здоровля й освіти. На ділі число їх доси певно збільшилося, так як перепись роблено ще в той час, коли обовязував федеральний закон про дитячу працю.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ПЛАСТУН.

Оповіданнє з життя запорожських збігців.

(Свобідно за Купером).

(12)

— Як ви в небезпеці, то й ми не безпечні. До сеї пори всякі небезпеки ви від нас відвертали.

— Не турбуйтеся. Не знаєте, в чім діло. Мене зажурило відкритте, що й я не вільний від деяких слабостий, котрі вже неодного звели на безпутте.

— Не знаю, чи на сім світі є другий, що був би так вільний від веяких слабостий як ви.

— Як маєте на умі здоровле і силу тіла, то провидіннє справді не було для мене скупе. До того причинилося життє в свіжім воздусі, не в міськім повітрю; польованнє, обильна і здорова пожива, добрий сон і чиста совість. Але й я чоловік; не инакше. Чую, що й у мене людська душа; буває, що дуже людська.

— Гадаю, що ви повинні бути вдоволені. В вашім дикім життю є якийсь чар. Мені здається, що й я скоро привикла би до такого життя. Я виховалася в місті, бо від десятого року життя була в тітки. Але в місті мене давить щось. Там повітре, не воздух. Гадаю, що ви щасливійші, коли ви самі в тишині ліса, ніж в людській юрбі.

— Не скажу, що цілком так. Був час, коли я думав, що мені вистане Бог в моїх лісах і степах. Але тепер зачинають брати верх инші почування. І я не знаю: здатися їм, чи поборювати їх? Я все почувався щасливим; тепер вже ні, бо мені забаглося бути щасливійшим... Бачите, ось там на тім дереві? Там голубка сама... Але, я ще не договорив, а голубонько вже біля неї. Відлетів був лише на хвилю, щоби голубці принести зернятко. Всі звірятка живуть парами...

— Розумію вас. І ви повинні знайти собі пару. Як тільки схочете, то знайдете.

— З того не вийшло би нічо доброго. Щоби в такій парі знайти щастє, мусілоб одно і друге мати одну вдачу. Правда, як би я знайшов... як би я знайшов когось такого як ви; таку, що не боялаєьби вийти за мисливого і не глумилася з мого невіжества і неокресання, то й решту днів мого віку я прожив би так щасливо, як щасливим видавався мені мій минулий вік, прожитий в трудах і небезпеках.

— Когось такого як я? Сумніваюся, чи дівчина в моїм віці і така недосвідна була би доброю товаришкою найсмілившого пластуна і найліпшого стрільця на окраїнах Запорожа.

— Я задовго жив життєм татарських скиталців, Мені взяти жінку хиба з аула степового татарина, — сказав пластун повагу поважно, полу насмішкою.

— І се не зла гадка. Гадаю, ви не думаєте брати таку, ось, примірóм, як я, виховану в місті, без ніякого досвіду потрібного в степах і лісах.

— Чому ні? Не моя жінка буде полювати, але я. Ви все радо слухали оповідань про мої мисливські і воєнні пригоди... А досвід, як в хаті ґаздувати, прийде з часом і з потребою.

Ганна затрусилася від погляду, яким обняв її.

— Говорім про що инше... Ви таке лиш жартом сказали. Правда, що ви жартуєте?

— Я все люблю бути коло вас, Ганно. Мене вже від кількох ночий не береся сон, бо все думаю, що ми готові розійтися; що вже не буду міг розказувати вам про те, що я пережив...

Ганна аж тепер зміркувала правду. Се відкриттє сильно стурбувало її. Хвилю думала над способом, як думки і надії пластуна вивести з тої сліпої і безвихідної улиці, та при тім не зранити його серця, не вразити його почування власної ціни.

— Ви говорили щиро і ясно, — сказала по довшій надумі, — отже й я хочу ясно і щиро. Щоби між нас не ляг туман мраки. Ваші слова розумію не инакше, як що кождий мужчина з вашою чесною вдачию мусить бути приятелем кождої такої дівчини, як я.

— Так, Гано, так. Ви добре сказали се. Таку дівчину як ви, я мусів полюбити. Як я про вас говорив вашому батькови, то він сказав мені, що він таксамо думав про вашу маму, коли ще була дівчина. Коли від вас чую, що ви зрозуміли мене, ще й кажете, що так мусить бути, то мені так добре коло серця! Не помилявся ваш батько, коли такого невірного Тому, як я, вповняв, що мої надії небезвиглядні.

— Думаю, сердечний приятелю, ви тим не хочете сказати мені, що загадали взяти мене за жінку.

— То ви зле думаєте. Перед хвилею ви ліпше сказали. Ви відгадали, що я думаю і висказали се ліпше й яснійше, ніж се міг би я сам сказати. Таку злагоду зробив зі мною ваш батько. Очивидно під умовою, що й ви згодитеся. Але тоді я ще думав, що такий дикун як я, не може подобатися дівчині, для якої найліпший запорожський козак замало.

Здивуване і затрівожене лице Ганни викривив біль. Дрож пройшла цілим тілом.

— Мій батько?! — скрикнула. — Мій батько сказав вам, що я маю стати, що хочу стати вашою жінкою?

— Він. Він сказав мені се. Ще й казав, що се вас ущасливить. Так довго підбадьорував і заохочував мене, що я на решті й сам увірив.

— І ви згодилися на се тільки з приязни до батька, й не питаючи, що на се скаже ваше серце? І ви лише з приязни до батька взялиб мене, без огляду на се, чи я схочу стати вашою жінкою? Правда, що так було? Ви, як за батька не раз важили своїм життєм, так і тепер для вашого старого приятеля наважилися завязати собі світ такою недосвідною, такою молодою, як я? Правда, що так було?!

— Не роблю з себе ніякої жертви. Я все чув себе безмежно щасливий, коли здоровий і сильний нишпорив по степу і в лісах, дихав свіжим і здоровим воздухом, дивився на обильну добичу. Але тепер чую, що се було нічо в прирівнанню до сеї роскоші, яка йде від свідомости, що ви маєте мене за ліпшого, ніж инших між вашими знакомими.

— Ліпший? Лише ліпший? Ви в моїх очах найліпший з тих, котрих знаю і про котрих лише чула. Ви найліпший вашою сміливістю, вашим знанем мисливського промислу, вашою чеснотою, вашим самопожертвованнем. Ліпшого приятеля не можу подумати... ні я, ні мій батько, ні Аслан-мурза... Але з того ще не виходить, щоби Аслан-мурза...

— Як заохочуючо звучать твої слова, дівчино. Аж тепер бачу, що Горбей, ваш батько не дуже помилявся... що мене непотрібно так довго морочила непевність.

Ганна поблідла. Схопилася і станула перед ним.

— Голимо! Справа так важна, хоч болюча, що мушу промовити ще яснійше. Ми не розуміємо себе. Себ то, ви не розумієте. Непорозуміннє треба зараз усунути. Будьте міцним козаком, як весь свій вік були, і слухайте. Я ціную вас високо і поважаю вас... Се мало мало, поважаю. Я вас обожаю, як обожаю мого рідного батька. Але вашою жінкою не можу стати... Про се й бесіди не може бути. Я...

Не докінчила, бо лише пластуна, зразу здивоване, на раз так викривилося з болю, неначе хто живцем лупив з него шкіру. Вхопився за шию, бо йому здавалося, що вся кров його серця вдарила в горло і задусить його.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ".

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Передпослідний спис).

52) З Ембридж, Па. 325.13
З Вудлон, Па. 72.75
Збірки з віч переслав о. Іван Ортинський.

Зложили в Ембридж: о. Іван Ортинський 25.00; Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 83 Провидіння 10.00; Василь Белий, Теодор Шумила і Ілько Кульчицький по 10.00; Лазар Череп і Ів. Кминь по 6.00; Іван Клайн, Петро Прокопович, Николай Ілько, Михайло Гриневич, Василь Лазар, Яків Мицак, Теодор Судія, Василь Кудра, Петро Опалка, Марія Дмитрик, Тимко Мазурик, Дмитро Галабан, Софр. Вдовчак, Іван Паліца, Ів. Бурка, Іван Делинька і Іван Куцаба по 5.00; Іван Мельник (ст.), Іван Мельник (мол.) і Лев Монастирський по 3.00; по 2.00: Петро Смольницький, Ів. Плішка, Іван Бобак, Евстахий Мельник, Юрко Поливка, Мих. Пазич, Стефан Курило, Теодор Гищак, Кирило Галіян, Іван Мачуляк, Тома Орловський, Василь Памільчак, Стефан Петришин, Михайло Керда, Михайло Пендак, Григорий Роман, Василь Лех, Василь Коваль, Стефан Войтович; Стефан Воробльовський, Іван Коваль, Григ. Онуфрик, Андрій Махник, Петро Войтечко; по 1.50: Стефан Ліщина, Семен Прокопович, Іван Хлиста; по 1.00: Дмитро Федчик, Андр. Юростовський, Михайло Іванечко, Михайло Войтович, Петро Годованець, Василь Липницький, Кость Лабан, Лаврент Томашівський, Антін Дацко, Дмитро Камінський, Теод. Гриневич, Антін Довжицький, Григорий Маланчук, Николай Антошек, Антін Скрайш, Стефан Гомзяк, Теодор Савчишин, Мих. Смольницький, Василь Саланич, Іван Сливка, Теодор Фізер, Михайло Вуйцік, Михайло Іжак, Михайло Гнат, Теодор Череп, Теодор Гречун, Николай Жук, Николай Затварницький, Василь Валько, Олекса Хлопак, Михайло Кость, Йосиф Нагребецький, Дмитро Драбик, Іван Хомняк, Василь Кібаш, Марія Гусак, Ст. Морквян, Наталія аМрилів, Гр. Вільок, Теодор Хлиста, Іван Мидяновський, Іван Фірич, Стефан Савчишин, Григорий Фальтанович, Анна Бован, Стефан Ілько, Юрко Ляшак, Кароль Вороновський, Михайло Савкулич, Вас. Мандяк, Стефан Цилюх, Лука Дружицький, Василь Хомишак, Дмитро Андрусишин, Семен Федак, Николай Владичак, Теодор Баландяк, Іван Волошин, Іван Єрега, Теодор Вагуряк, Дмитро Шимоняк, Антін Назаревич, Гр. Вацло, Іван Герега, Іван Чимчук, Іван Красуляк, Теодор Дуда, Теодор Кульчицький, Бенедикт Вороновський, Антін Підуфалий, Василь Кмить, Михайло Родьо, Іван Смолюх, Теод. Соляр, Йосиф Гадомський, Андрій Мельник, Теодор Панищак, Іван Шимоняк, Михайло Цібник, Михайло Федушка, Дм. Сивий, Стефан Кріль, Теодор Пушак, Іван Срадомський, Петро Телеп, Альберт Орфін, Андрій Магура (стар.), Михайло Новерляк, Теодор Гринькевич, Іван Глухий, Іван Кухарський, Михайло Стецевич, Йос. Корч, Михайло Фук; Олекса Вельгус 75 цнт.; по 50 цнт.: Лесь Гриневич, Антін Кость, Семен Мідяновський, Йосиф Валько, Ю. Кундир, Іван Сніжик, Іван Ланюш, Василь Рудницький, Николай Чісніьський, Мих. Данило; Дмитро Наливайко, Николай Назаревич, Йосиф Матіяш, Михайло Мельник, Теодор Гурняк, Павло Гера; по 25 цнт.: Михайло Добрянський, Василь Гутник, Михайло Тир.

З Вудлон зложили: Василь Ганяк, Михайло Ярчак і Іван Куцик по 5.00; Петро Подоляк 3.00; Стефан Яцишин і Онуфрій Антонік по 2.50; по 2.00: Атаназій Здреник, Ів. Добош (мол.), Олекса Цюпа, Микола Шпук, Антін Корнецький, Андрій Гвіздик по 1.50: Ів. Добош, Панько Сенько; по 1.00: Дм. Войтович, Василь Фецушак, Марко Шпак, Йосиф Лобода, Ів. Жилка, Іван Книжик, Йосиф Деленко; Григорий Лаврик, Василь Древна; Василь Годяк, Стефан Гуран, Йосиф Козловський, Ів. Чиж, Володимир Бараник, Гр. Порада, Іван Половчак, Мих. Поляк, Максим Корпаш, Мих. Гавалюк, Олекса Ревть, Мих. Гула, Іван Гула, Николай Собор, Адам Дудяк, Олекса Цапко, Юрій Ігнатко, Іван Ігнатко; по 50 цнт.: Кароль Чет, Василь Савчишин; Мих. Добравалович 35 ц.; дрібними жертвами 6.50.

53) Осаґе, Айова, Михайло Дворницький 10.00

54) З Елмайра, Н. Й., Т. Бубняк 3.00

55) З Нюарк, Н. Дж., Теодор Гима 5.00

56) З Бостон, Масс., збірку з віча переслав п. Й. Берберицький 74.00

57) З Ню Йорку, Н. Й. на попередно оголошену квоту зложили: о. Н. Підгорецький 10.00; Григорий Прийма 7.00; Іван Сокіл, Іван Добровольський, Ол. Довганюк, Володимир Ференсович, П. Я., Василь Дроботій, Др. С. Демидчук, Пилип Вальорний, Микита Гуела, П. Довган, Павло Ганчарик, Ф. Метлай і К. Добрянський по 5.00; по 2.00: Ст. Шпак, Тимко Мілещук, Катя Андрус, Іван Брилінський, Стеф. Першин, Гаврис, Микола Боганчук, Павло Сторожинський, Тов. Письків, Р. Тілевчак, І. Добрянський; по 1.00: Єврович, І. Гарасимів, Петро Енрайт, Є. Геба, Степетон, М. Януш, Максимович, Сенько, Антонишин, Іван Речук, Марія Щепановська, Юрко Буджак, Іван Приймак, Мих. Павлюк, І. Вовк; Михайло Євуш, Д. Величко, Стефан Залужний, В. Кучкуда, Петро Шемир, М. Климків, Миколай Демкович, Павло Мороз, Юрій Сорока, Ів. Підгорецький, С. Дембіцький, Петро Мартинюк, Іван Гураль, Володимир Цільник, Павло Боднар; Іван Прокопів, Павло Перей, Волод. Цісик, Мих. Шкільний, Іван Пеленський, Д. Сіронський, Іван Федун, Пилип Литвинишин, Никола Джурін, Ів. Кур, Сезирись, М. Соловський, Іван Тимців, Стефан Деркач, Василь Лазута, А. Дудинський, Бринінський, Іван Приймак, М. Першин, Михайло Каришин, Д. Маланчук, Никола Тимців, Ів. Марусевич, Іван Дусановський, Гринько Попик, Михайло Костів, Федько Гулай; по 50 цнт.: Ів. Кивачук, ІванКівун, Іван Голіят, Петро Лещук, К. Беднарчук, Андрій Гелета, М. Тураш, М. Савка, Василь Шульга, Є. Стах; В. Яковік 40 цнт.; по 25 ц.: Никола Гула і Никола Захарчук.

58) Нюарк, Н. Дж., збірку з товариської вечері тов. ім. св. Тавити, переслав п. Григорий Карнаух 17.00

59) З Філядельфії, Па., від Ілька Грушевиць, переслав п. Т. Грицей 5.00

60) З Кенонзбург, Па., збірку переслав п. П. Чопак 35.00

Зложили: Н. Н. 10.00; Петро Чопак, Іван Хруник по 5.00; Андрій Дунда і Н. Н. по 2.00; по 1.00: Нестор Васів, Онуфер Кір, Ілько Сенько, Андрій Половіщак, Михаїл Бігун, Андр. Децис, Даниїл Свідерський, Вас. Ямельський; по 50 цнт.: Данько Котик (стар.), Іван Грицко, Петро Грицко, Михаїл Попович, Мих. Скрипець; по 25 цнт.: Василь Головач, Іван Мирга.

61) Ф Філядельфії, Па., Мартин Пелех 5.00

62) З Бриджпорт, Конн., збірку з віча переслав п. В. Венгринович 105.00

Зложили: В. Венгринович 15; Леонтий Бих 10.00; Михаїл Будник, Федь Дрозд, Анастазія Бих, Никола Мельник, Василь Кузів, Никола Н. Никорчук, П. Кобильняк, Михаїл Зарічняк, Михаїл Галькевич, Василь Кузів Павлів і Аксентий Телер по 5.00; Яків Велиток і Григорий Бикай по 3.00; по 2.00: Ів. Глива, Йосиф Волк, Михаїл Чапля, Никола Варій, Йос. Підлуський, Еміліян Ключенко, Стефан Білений, Николай Гайда, Стеф. Іващишин, Федор Глива, Мартин Шумицький, Михаїл Мандрона, Василь Велиток, Михаїл Фіняк; по 1.00: Василь Гайда, Стефан Лободинський, Петро Слівінський, Василь Глива, Іван Мотика, Дмитро Постоловський, Антін Обуховський, Григорий Валковський, Юрій Демчук, Юрко Венгринович, Стеф. Левкович, Софія Венгринович, Марія Срога, Павло Шмігельський, Пилип Павлуш, Іван Шурко, Йосиф Ільчишин; дрібні датки 12.88.

63) З Філядельфії, Па., від членів 34-ої Сотні Січової Організації, переслав п. Т. Зяйлик 20.00

Зложили: Андрій Олексюк і Стефан Слободзян по 5.00; Петро Савірка 2.00; по 1.00: Т. П. Зяйлик, В. Косило, Г. Крайник, Н. Смоліга, М. Ворончак, Т. Слободзян, І. Довгун, Ю. Гураль

64) Сликвил, Па. від Т. Войтечко переслав п. Ф. Ясновський 5.00

65) Ню Йорк Сіті, Микита Гереч 10.00

66) З Ґері, В. Ва., Петро Щербатий 6.00

67) З Мілвокі, Віск., збірку переслав о. Др. Шквір 100.00

Зложили: Петро Фута і Ілько Кожучок по 10.00; Стефан Стадник, Іван Гасек, Стефан Ковтун, Андрій Ковтун, Федько Черник, Василь Яремчук, Михайло Сенько по 5.00; по 3.00: Никола Савіцький, Мих. Барильський, Михайло Патар, Іван Березовець, Іван Пунько; по 2.00: Данило Борис, Стефан Покуса, Федько Танин, Іван Паньків, Федько Оренчук, Олексій Сідлович, Андрій Гатала, о. Антін С. Шквір, Никола Петричка, П. Стецик, Манн Кондрат; по 1.00: Іван Гірський, Стефан Юшків, Стефан Ґрех, Андрій Боришок, Іван Магеровський, Іван Ґрех, Іван Оришин, Василь Колодрубець.

68) З Бутлер, Па., збірку переслав о. Йосиф Ганяк 6.50

Зложили по 1.00: Корнило Гриншин, Никола Білий, Олекса Косар, Григорий Павук; Анна Гайдер, Анастазія Гайдер; Іван Мицьо 50 цнт.

69) З Вілмінгтон, Дел., збірку переслав Григ. Косовський. 3.00

Зложили по 1.00: Ілія Ференц, Іван Оборовко і Н. Н.

70) З Трентон, Н. Дж., збірку переслав п. Петро Черкас 200.00

Зложили: Бр. св. Петра і Павла, від. 157 об. Союза, Бр. св. Михайла і Тов. Бог. Хмельницького, від. 245 У. Н. Союза по 10.00; Ант. Бойкевич, о. Вол. Каськів, Іван Бородайкевич і Василь Кушнір по 6.00; В. Гасій 5.50; Гульгун, Василь Хрестогріс, Т. Мазовіта, Дм. Гуль, І. Мороско, Н. ФериТтей і Ліга амер. Горожан по 5.00; М. Костирка 4.00; Йосиф Сагат 3.00; П. Черкас 2.30; по 2.00: А. Саган, Алекс. Шегеда, П. Статник, І. Єдлінський, І. Терлицький, І. Сойка, М. Скоропад, І. Мешляк, Н. Сенюк, М. Палажій, К. Наконечна, Мідус, В. Юзва, О. Оношко; по 1.25: О. Коламан, І. Лука; по 1.00: А. Крупа, П. Корсак, Ю. Гаврищкевич, А. Михальчишин, М. Сойка, Г. Гаврищкевич, Н. Мадонський, П. Рогоза, Г. Валінський, К. Кохореч, А. Петришин, Ага Розшка, І. Совчак, А. Каськів, М. Волчанський, А. Кенда, П. Лещук, К. Таславська, М. Думанський, В. Лацік, С. Зборовський, П. Яглінський, А. Солоцька, А. Регнетер, І. Мандзюк, М. Крева, С. С. Мартинюк, М. Дахович, П. Чорг, А. Патаринга, А. аМксимів, Г. Сидор, І. Калат, П. Стадник, Т. Скуриняк, М. Скалоцкий, М. Александрович, С. Капюка, Н. Мартинюк, А. Кривий, І. Сабат, І. Бойко, А. Михальчишин; по 50 цнт.: Заблоцький, Липишин, А. Стадник, М. Корсон, М. Каськів, І. Івашків. З фонду Федака 10.50.

71) Майнерзвил, Па., Теодор Пташинський 5.00

72) З Венцергріфт, Па., Іван Чузак 5.00

(Дальше буде).

ДОПИСІ

ЛІЧБУРҐ, ПА.

За благі ми, Українці.

Наші „радянці", а по правді зрадянці, пороспісувалися у своїх московсько-жидівських „Єжедневних" про це, як вони колядували у нашій місцевости. Спорікають на Українців, що не приняли їх так жичливо, як вони на те заслуговали. І я скажу, що ні, бо тих большевицьких недопеченців треба було привитати твердим „хлопським параграфом".

Якийсь писатель росповідає за дурня, що всіх прозивав дураками і так до великої чести добився. Оттак і наші „мальчики" мають себе за правдиву духову аристократію, хоч у голові вітер свище. Звісна річ „порожна бочка гуде".

Оттак і ті наші кандидати на всіляких комісарів. Єще не захопили влади, (захоплять її тоді, як Ленін заведе електрику по сільських стайнях та коли радіофони будуть колисати до сну безрог по кучах) а вже так деруть носа, наче той льокай у „пана грабйого".

Оттак чваниться голий Мурин у Африці, як почіпить до ушний та носа по здоровій колодці, а на вовнисту голову засадить високий, лискучий циліндер. Оттак саме виглядають наші недоварені „комуністи", які закривають свою наготу і порожнечу недорічними кличами темної Московщини. Не збагне, що, куди і як, та повторює, як безумна сорока, вивчені слова із глупих брошур та ґазет. А притім яке безхарактерне лукавство!

Не вірує в Христа, не віддасть чести Різдву, а береться іти колядувати. По правді треба вам було зробити фіґуру або образ Юди і так піти поміжи люди. Прецінь ваші московські товариші чесніщі! Вони отверто проголосили, що їх божком Юда і „куций", тож і вам треба було так зробити. Бож Юда то символ зради, а чортяка то „патрон" усього большевизму. Треба було намалювати такого рогатого, із великим фостом, та носити його поміж кождого з вас та кождому приказувати як у тій приповідці: „Поцілуй бозю в фостик!"

Гей, гей, добрі люди, за добрі ви! Якби кождий із нас поступив собі із тими зачумленими так як треба, то ми скоро вилічили би їх з їх тяжкої умової хороби.

Ми занадто благі для пустих „бойсяків", а вони вже за дуже собі розбирають!

Не-колядник.

—0—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Січовики збирають на „Негайну Поміч".

Вже від кількох тижнів Філядельфійські Січовики нараджувались між собою, яким би способом могли вони прийти з помочию нашому Правительству через зібранне якоїсь суми на фонд „Негайної Допомоги", та по спільних нарадах прийшли до переконаня, що треба устроїти в цій цили віче 28. січня с. р. на поклик 1-шої Окр. Січової Орг., філядельфійські Українці зійшлись громадно, щоби вислухати рефрентів віча, котрими мали бути, як голосив поклик, бесідники прибувші зі старого краю. О годині 1.30 попол. вийшов на підвисшенне отаман 1-шого Окр. Січ. Орг. В. Волчанський та в коротких словах представив зібраним ціль віча, покликуючи на предсідателя д. М. Коцюка, гол. відп. Січ. Орг. з Філядельфії.

Предсідатель, обнявши президію, покликав на секретарів віча нивше підписаних, а відтак по вступній вічевій промові накликував зібраних до захования порядку на гали. На адресу „червоних" звернув увагу, що еслиби котрому щось не подобалось, то лучше зробив би відразу, щоби винісся своїм коштом, щоби відтак цього не мусіли зробити Січовики. Це видно помогло, бо віче відбулося як найкраще.

Відтак предсідатель покликав на виголошенне першої вічевої бесіди Д-ра Володимира Галана, бувшого сотника галицької армії, прибувшого на запрошення Січовиків з Ню Йорку. Др. Галан в першій мірі візвав зібраних, щоби повстанем з місць пошанували память героїв і мучеників за нашу справу, що публика вмить виповнила. Відтак в більше-годинній бесіді, як наочний свідок початків війни, а відтак відродження нашого національного життя, змалював зібраним всі важнійші події, які нас Українців могли інтересувати. Слова Д-ра Галана хватали слухаючої немов які перли. Його прегарна бесіда так захопила усіх, що на салі було тихісенько, як мак сій. Ніхто не хотів втратити ні одного слова.

По скінченню бесіди Др. Галан поставив слідуючі резолюції, котрі з великим одушевленнем зістали приняті одноголосно:

1) Віче скликане заходом 1-го Окр. Січової Орг в Філядельфії на день 28. січня с. р., пересилає щирий привіт українським браттям в Східній Галичині, які по геройськи, як пристало наслідникам славної галицької армії, відбивають нове ляцьке насильство на українським населенню Східної Галичини.

2) Протестує перед цілим культурним світом проти ляцьких безправств і нехтовання міжнародних законів, а то через переведення бранки у Сх. Галичині, яка після міжнародних договорів не є складовою частию Польщі.

3) Віднестися до „Обеднання", щоби воно подбало про забезпеченне цих молодих резерв галицької армії.

4) Віче постановляє віднестися до всіх Українців в Америці, щоби поспішили з як найбільшими датками на фонд „Негайної Допомоги".

5) Зібрані на вічу передають свій поклін старому краєви і клоняться перед геройством його Синів, котрі не дались втягнути на манівці, але високо держали прапор української независимости.

Ми з Вами, а коли прийде відповідна хвиля, не бракне між вами синів з вільної Америки, щоби разом стати рамя об рамя до бою з ненависним ворогом.

6) Січова Організація обіцюєсь дати повну поміч „Обєднанню" в заведенню національної карности через поборюванне усяких вузко-партійних течій, а в першій мірі через борбу із проти-національними партіями, які служать нашим народним ворогам.

Відтак предсідатель покликав до слова другого бесідника, Д-ра Вол. Коваля, філядельфійського патріота-лікаря. Забираючи слово, він на вступі заявив, що його бесіда буде обнимати три найважнійші точки, а це про Негайний Фонд, „Обеднанне" і Січову Організацію.

При першій точці про „Негайний Фонд", він своїми до глубиня серця зворушаючими словами так переняв зібраних, що вже вчасі його бесіди почали присутні приступати до стола з жертвами на цю ціль.

Другу точку бесіди про ціль і змагання „Обеднання", присутні приняли з великим одушевленне до відома, бо дійсно це організація, яка переймає управу усього народного руху в Америці.

В третій точці своєї бесіди висказував бесідник вагу і значінне Січової Організації в Америці, та заявив, що если Українці хотять мати одноцільний фронт, то повинні всі як оден, належати до Січи, бо вона є дійсно нашим національним військом.

По цій бесіді предсідатель зарядив збірку на „Негайний Фонд", та припоручив Січовикам і Січовичкам перейтись по гали за збіркою. Збірка на „Негайний Фонд" принесла 310 долярів. (Спис жертводавців буде оголошений Місією).

Відтак забрав слово. д. Теодор Грицей, котрий представив зібраним, якою великою вартостю для нас є це, що Філядельфійські Українці здобулись на купно так великої галі, та заохочував зібраних, щоби про так важне діло незабували а помогли урядови Укр. Ам. Горожан своїми уділами в початім ділі.

Предсідатель подякував зібраним за парляментарне заховуваннєся і за жертви, та закінчив віче покликом, щоби відспівати український гимн. Ціла публика, цілою грудию його відспівала, та при співі Січової пісні „Гей там нагорі Січ іде" розійшлась домів.

Не від річи буде згадати добрим словом про старшину 1-шого Окр. Січ. Орг у Філядельфії, котра занялась скликанием віча, а Д-рови Галанови і Д-рови Ковальови за виголошення річевих і гарних бесід належиться повне признанне і щира подяка.

Мих. Стоколоса,
Теодор Заболотний,
секретарі.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

(З канадійського „Укр. Голосу").

Хорони мене Господи від моїх приялів.

Народ давно спостеріг, що „приятелі" та „добрі люди" деколи вбираються в овечу шкіру і вдають великих добродіїв і таку підступну роботу народ давно означив приповідкою:

— Хорони мене, Господи, від моїх приятелів, бо з ворогами я сам дам собі раду.

Народ зрозумів, що підступна робота „добрих людий" страшнійша ніж явна робота ворога. Богато є одиниць вузкоглядних і легковірних, що на підступі не розуміються і такі дуже скоро стають жертвою „приятелів".

Український народ дуже богатий „в непрошених приятелів". І Поляки і Москалі і Румуни і ще чимало всюди є тих „добрих людий". Крім чисто політичних —, має він ще і релігійних спасителів. Чужі церкви, чужі секти бувають такі ревні для спасення Українців, що не мають часу навертати своїх власних безбожників, бо клопочуться навертаннєм до Бога Українців.

Для Українців все те повинно бути практичною школою життя. Вони мають нагоду зрозуміти підступні способи, а тимсамим зрозуміти, як і що вони самі повинні робити.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЗЇЗД У ВИННИПЕҐУ, В КАНАДІ

(З канадійського „Укр. Голосу").

Мали в Виннипеґу свій зїзд українські большевики з цілої Канади.

Величавий був зїзд.

Приїхало на него аж 27 делеґатів.

І прийшло на зїзд 27 привітник телеграм, — на кождого делеґата по одній телеграмі. Тож то радувалися товариші делеґати! Се було для них очевидним доказом, що в Канаді є крім них ще бодай 27 других большевиків.

— — — — — — — —

27 делеґатів зібрали українські большевики на свій зїзд.

Але й між большевиками є кошерні і некошерні, большевики першої кляси і большевики другої кляси.

27 делеґатів, що зїхалися на зїзд, говорили про ріжні справи, але не про найважнійші. Про найважнійші партійні справи говорили тільки деякі з них. А тих, як признають УРВісти, було лиш 14. Вони окремо відбули свою конференцію, з якої звіт не буде публично оголошений.

Та цікаво є, кілько й з тих 14 кошерних делеґатів знають всі тайни своєї партії. Бо, о скільки відомо, то й між кошерними є більше і менше парщиві.

Підчас большевицького зїзду в Виннипеґу дали місцеві товариші зворушаючий взірець дбалости про своїх гостей.

Пильнували їх, як ока в голові.

Не дали їм навіть до ресторанту зайти їсти, а приносили їм їсти до Робітничого Дому.

В такий спосіб хоронили їх перед небезпекою української буржуазної зарази. Чи вхоронили, то друга річ.

— — — — — — — —

Большевицьких делеґатів в Виннипеґу треба було стеречи.

Большевицька „юдея" переживає тепер поважну крізу.

Деякі сторонники большевизму дуже збентежені тим, що Українські Робітничі Вісти з друкарнею, на яку щирі українські робітники в Канаді зложили грубі тисячі долярів, тишком-нишком перейшли на приватну власність пятьох лідерів. Міг дехто з делеґатів про се довідатися і також збентежитися.

Другі сторонники большевизму збентежені тим, що Раковський явно признався, що він через пять літ тільки обманював українські маси незалежною радянською Україною, аби їх опанувати, а тепер показує їм ланцюх, якого оба кінці держить Москва. Міг хтось звернути і на се увагу котромусь делеґатови.

А всі сторонники большевизму збентежені тим, що до Леніна наконець покликано з Берліна специяліста від умових недуг. Се значить, що навіть найближаше окруженне Леніна прийшло вже до переконання, що Ленін — божевільний чоловік, варіят, мишіґене. Делеґати про се ще не знали, бо Робітничі Вісти про таке не пишуть, але котрийсь міг про се довідатись від тих, що читають другі ґазети.

Отже могли бути поставлені на зїзді неприємні питання. Тому щирі товариші з Виннипеґу мусіли взяти делеґатів в свою опіку і дати їм їсти і пити, аби тільки ті нігде не виходили, з ніким не бачилися і вернули з Виннипеґу такими невинними, як приїхали.

Блаженні убогі духом!

З КРАЮ НЕВОЛІ І НУЖДИ

Тернопіль, 27. XII., 1922.

Любий!

Дякую Тобі за відомости, одержані від Тебе і за поміч в моїй біді. Жадаєш відомостий з нашого краю. Ми жиємо тут під обухом. Арештовання на кождім кроці. От і тепер арештували Стаха і замкнули до кріміналу і як довго буде сидіти не знаю, бо немажуть йому нічого закинути; але про те буде якийсь час сидіти. Як те довго буде тревати, не знаємо.

Гроші, котрі складаєте в Америці, не йдуть на марне, бо тут потребуємо їх дуже богато. Погадай собі, що мусимо власними силами удержувати приватні школи, кількасот студентів за границею, як також наше представництво. Це всьо коштує купу гроший, а тих у нас мало, бо як знаєш українських дідичів у нас не було і нема, а офіра селян не вистарчає. Нас еще есть тут около 500 службовиків, котрих не принято до служби. Вони не суть спосібні до служби поза бюрової, проте і їм треба дати удержанне. Коло мене еще не так дуже зле, бо стриянка тримає студентів на станції, а і я еще зароблю пару тисяч марок польських і принайменше не голодуємо. Але суть такі, що цілими тижнями куска хліба в хаті не мають! (Далі родинна переписка).

